
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС. СІМЕЙНЕ ПРАВО. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

УДК 341.23:347.633

К.І. Березовська,
головний спеціаліст із зв'язків з громадськістю
та ЗМІ аналітично-інформаційного відділу
Господарського суду Одеської області,
м. Одеса, Україна

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РАТИФІКАЦІЇ ГААЗЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ДІТЕЙ ТА СПІВРОБІТНИЦТВО В ГАЛУЗІ МІЖДЕРЖАВНОГО УСИНОВЛЕННЯ

Стаття присвячена вивченню проблем правового регулювання відносин усиновлення дітей-громадян України усиновлювачами-громадянами України, які проживають за її межами, іноземцями та особами без громадянства. Розглянуто перспективи приєднання України до Гаазької конвенції про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р., викладена коротка історія спроб імплементації цієї Конвенції до національного законодавства України, висвітлені останні законопроекти, що мають на меті ратифікацію Конвенції і приведення норм законодавства України до її приписів. Описана передбачувана конструкція правовідносин зі здійснення усиновлення з іноземним елементом з урахуванням норм Конвенції.

Ключові слова: усиновлення, усиновлювач, усиновлення з іноземним елементом, Конвенція про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення.

Стаття посвящена изучению проблем правового регулирования отношений усыновления детей-граждан Украины усыновителями-гражданами Украины, проживающими за ее пределами, иностранцами и лицами без гражданства. Рассмотрены перспективы присоединения Украины к Гаагской конвенции о защите детей и сотрудничестве в области межгосударственного усыновления от 29 мая 1993 г., изложена краткая история попыток имплементации Конвенции в национальное законодательство Украины, освещены последние законопроекты, имеющие целью ратификацию Конвенции и приведение норм законодательства Украины к ее предписаниям. Описана предполагаемая конструкция правоотношений по осуществлению усыновления с иностранным элементом с учетом норм Конвенции.

Ключевые слова: усыновление, усыновитель, усыновление с иностранным элементом, Конвенция о защите детей и сотрудничестве в области межгосударственного усыновления.

29 травня 1993 р. була відкрита для підписання Гаазька конвенція про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення (далі – Конвенція) [1], учасниками якої стали 100 держав, зокрема, всі держави-члени ЄС. Конвенцію

було розроблено на реалізацію статті 21 Конвенції ООН про права дитини. Україна до сьогодні цю Конвенцію не ратифікувала.

Текст цього міжнародного документа вже багато років викликає чимало запитань як у науковців, так і у практиків, які працюють у сфері захисту прав дітей. На проблемні аспекти Конвенції зверталась увага у працях О.О. Грабовської, В.В. Попка, О.В. Губанової, С.С. Журила тощо. Однак окремі питання імплементації Конвенції у законодавство України залишилися поза увагою науковців. Метою цієї статті є дослідження Конвенції про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення з метою імплементації її норм у національне законодавство України.

Слід зазначити, що національне законодавство і міжнародні інституції напружували багато механізмів, що дозволяють максимально ефективно охороняти і захищати права дітей, зокрема й у сфері усиновлення. Законодавство України містить систему законодавчих актів, метою яких є врегулювання правовідносин за участю дітей, захист їхніх прав та інтересів.

Україна є учасницею низки міжнародних договорів у межах ООН, ЄС та СНД, які стосуються дотримання і захисту прав дітей. Серед джерел міжнародного права, що визнаються такими в Україні, слід назвати, зокрема такі: Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 р.; Європейська конвенція про усиновлення дітей (переглянута) від 27 листопада 2008 р.; Європейська конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом від 15 жовтня 1975 р.; Гаазька конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей 25 жовтня 1980 р.; Європейська конвенція про здійснення прав дітей від 25 січня 1996 р. Щодо питання про ратифікацію двох останніх конвенцій багато років точилися спори, на сьогодні Україна є їх учасницею.

Однак найбільше питань викликає Конвенція про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р. Так, проекти законів України про приєднання України до Конвенцій про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення неодноразово реєструвалися у період з 2001 р. до 2017 р. і безрезультатно були предметом розгляду на засіданнях Верховної Ради України.

Ми вважаємо, що Україні доцільно приєднатися до Конвенції про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення і ратифікувати її. Слід звернути увагу на те, що у преамбулі Європейської конвенції про усиновлення дітей (переглянутої) 2008 р. зазначено, що її норми, серед інших міжнародно-правових актів, побудовані також з урахуванням Гаазької конвенції про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р. Ми проаналізуємо окремі норми Гаазької конвенції у наступних розділах.

Щодо необхідності ратифікації Україною Гаазької конвенції про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р. точаться суперечки з моменту її створення і відкриття до підписання.

Слід погодитись із О.О. Губановою, яка зазначає, що “міжнародна спільнота випрацювала ще один механізм, котрий рекомендовано для здійснення усиновлення дітей за межі країни, в якій вони народилися, – Гаазьку конвенцію про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 року”. А також з тим, що “приєднання України до цієї Конвенції дозволить брати участь у багатосторонньому механізмі міжнародного співробітництва у галузі усиновлення дітей та уніфікувати процедуру усиновлення в Україні з процедурою держав-учасниць, отримувати достовірні відомості про кандидатів в

усиновителі, здійснювати належний догляд за дотриманням прав дітей, усиновлених іноземцями” [2, с. 45–46].

Найбільше нарікань серед науковців викликають ті положення Конвенції, що передбачають діяльність організацій-посередників, які займаються усиновленням на території держав-учасниць Конвенції і можуть створити умови для зловживань у сфері усиновлення. Нами також висловлювалися перестороги саме з цієї підстави щодо приєднання України до Конвенції [3, с. 97–102]. Однак вивчення законодавства, доступної судової практики і зарубіжних джерел дає нам підстави для висновку про необхідність ратифікації Україною Конвенції. Водночас цьому має передувати активна фахова робота правників, урядовців, адже українські нормативно-правові акти суперечать міжнародно-правовим у частині врегулювання посередницької діяльності у сфері усиновлення, повноважень органів державної влади щодо усиновлення з іноземним елементом. Органи державної влади та місцевого самоврядування мають бути законодавчо готові до нових правил здійснення усиновлення з іноземним елементом.

Слід зауважити, що опосередковано Україна виконує окремі з положень Конвенції. Адже у преамбулі Європейської конвенції про усиновлення дітей (переглянutoї) 2008 р. зазначено, що її норми, серед інших міжнародно-правових актів, побудовані також з урахуванням Гаазької конвенції про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р.

У п. 6 Висновків і рекомендацій, прийнятих Спеціальною комісією з практичного застосування Гаазьких конвенцій про апостиль, отримання доказів, вручення документів, звернуто увагу на корисність пов'язування застосування Гаазької Конвенції про усиновлення (удочеріння) дітей від 1993 р. з Конвенцією про апостиль. Беручи до уваги велику кількість офіційних документів, необхідних для стандартної процедури усиновлення, Спеціальна комісія рекомендувала, щоб держави, які є учасниками Конвенції про усиновлення (удочеріння) дітей, але не є учасниками Конвенції про апостиль, подумали про приєднання до останньої [4].

У 2002 р. Україна приєдналася до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів від 5 жовтня 1961 р., дія якої поширюється на офіційні документи, які були складені на території однієї з Договірних держав і мають бути представлені на території іншої Договірної держави [5; 6]. Однак для здійснення усиновлення з іноземним елементом норми Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2008 р. № 905 передбачають легалізацію усиновлювачами-іноземцями необхідних для усиновлення документів в установленому законодавством порядку. [7]

Хоча Україна не ратифікувала Конвенцію про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення, українські суди її застосовують. Вивчення судової практики свідчить про посилення у судових рішеннях на Конвенцію про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р. у справах різної категорії.

Наприклад, при розгляді клопотань про визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню, а саме – визнання рішення Суду з питань неповнолітніх Мілана Італійської Республіки від 16 жовтня 2012 р. № 328/12 про удочеріння неповнолітньої ОСОБА_7, ОСОБА_2. Задовольняючи заяву сторін, суд, зокрема, посилався на п. “а” ч. 1 ст. 26 Конвенції про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р. щодо того,

що визнання усиновлення містить визнання правових відносин між дитиною і її прийомними батьками [8].

Зустрічається у судових рішеннях посилання на преамбулу Гаазької конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р., де визначено, що дитині для повного та гармонійного розвитку її особистості необхідно рости в сімейному оточенні, в атмосфері щастя, любові та розуміння, у справі про повернення матері дітей з дитячих комунальних закладів [9]. Очевидно, що використання у судовому рішенні наведеної норми було доречним і зумовлене необхідністю конкретизації права дитини жити і виховуватися в сім'ї.

При розгляді справи про усиновлення громадянами США дитини суд дослідив всі обставини і докази справи. Серед них була названа така, що сім'я ОСОБА_1 та ОСОБА_3 виявили бажання усиновити дитину з України, та уклали договір з “Чайлд Едопшин Асошіейтс, Інк.”, яка є акредитованою відповідно до Гаазької Конвенції “Про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення” про надання послуг з усиновлення та після усиновлення.

У рішенні зазначено, що відповідно до матеріалів справи, службою Громадянства та Імміграції США схвалено ОСОБА_1 та ОСОБА_3 усиновлення з України до 2 дітей з такими характеристиками: вік на час отримання направлення на усиновлення від 9 до 18 років включно; стать чоловіча/жіноча; особливі потреби. Встановлено відповідність вимогам щодо придатності ОСОБА_1 та ОСОБА_3 у якості батьків-усиновителів дитини або дітей, які будуть усиновлені, відповідно до розділу 101(B)(1)(F) Закону “Про Імміграцію та національність”. Усиновлення було схвалено на підставі перевірки: Форми I-600A, заяви про завчасний розгляд петиції щодо сироти; дослідження житлово-побутових умов; усіх наданих доказів [10].

Проекти законів України про приєднання України до Конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення шість разів реєструвалися і безрезультатно були предметом розгляду на засіданнях Верховної Ради України протягом 2001–2017 рр. Проаналізуємо останні з них.

10 жовтня 2017 р. у Верховній Раді України зареєстровано два законопроекти (Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з приєднанням України до Конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення від 10.10.2017 № 7195 Проект Закону про приєднання України до Конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення від 10.10.2017 № 0166), метою яких є ратифікація Гаазької конвенції про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р. і приведення національного законодавства до її положень [11; 12].

Головне науково-експертне управління Верховної Ради України, надаючи зауваження і пропозиції щодо згаданих проектів, відзначило нечіткість окремих норм Конвенції та положень проекту закону про приєднання до Конвенції.

Серед зауважень, зроблених фахівцями Головного науково-експертного управління Верховної Ради України до згаданого законопроекту № 0166, є, зокрема такі: у Конвенції відсутні або нечітко виписані норми, які врегульовують процедуру співробітництва державних органів різних країн при здійсненні міждержавного усиновлення; гарантії забезпечення прав дитини, передбачені Конвенцією, є значно меншими, ніж ті, що передбачені Конвенцією про права дитини, яка набула чинності для України 27 вересня 1991 року, та законодавством України; норми

Конвенції не гарантують обов'язкової участі усиновлювачів у процесі усиновлення дитини [12].

Очевидно, що ці зауваження вкрай слушні, і застереження при ратифікації Конвенції та розробці законодавства з метою імплементації її норм можуть бути враховані.

Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з приєднанням України до Конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення № 7195 також викликав багато зауважень у фахівців Головного науково-експертного управління Верховної Ради України [11].

У ч. 2 редакції статті 216 СК України законопроекту № 7195 пропонується надати право Кабінету Міністрів України визначати порядок акредитації в Україні організацій, які можуть залучатися до діяльності з міждержавного усиновлення, а також порядок уповноваження організацій, акредитованих в Україні на здійснення діяльності з міждержавного усиновлення, та організацій, акредитованих у державах, з якими Україною укладено міжнародні договори щодо співробітництва з питань міждержавного усиновлення, вимоги до таких організацій та порядок їх діяльності. На думку фахівців ГНЕУ, і з нею неможливо не погодитись, порядок акредитації організацій, уповноважених іноземними державами, на провадження діяльності, пов'язаної з усиновленням в Україні дітей іноземцями, доцільніше визначати у законі, а не у підзаконному акті, як запропоновано проектом. Саме такий підхід дозволить створити чіткий та прозорий механізм отримання відповідних дозволів та їх анулювання [11].

До наведеного слід додати, що у державах Європи, які є учасницями Конвенції, саме у законах регламентовані правила діяльності посередницьких некомерційних організацій, що надають допомогу усиновлювачам при усиновленні. Крім цього, встановлена відповідальність за порушення законодавства організаціями, які надають послуги з підтримки усиновлення, надання допомоги при усиновленні тощо.

На нашу думку, Україна має запровадити гарантії якісного усиновлення дітей-громадян України громадянами інших держав, особами без громадянства.

По-перше, слід приєднатися і ратифікувати без застережень Гаазьку Конвенцію про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р. та зняти застереження, встановлені при ратифікації Європейської конвенції про усиновлення дітей (переглянутої) 2008 р. щодо здійснення некомерційної посередницької діяльності у сфері усиновлення.

По-друге, національне законодавство має відповідати вимогам цих актів. Може бути два шляхи вирішення проблеми: 1) розробка окремого нормативно-правового акта, який би визначав правила діяльності і ліцензування/акредитації організацій з надання професійної допомоги для усиновлювачів-іноземців; 2) доповнення відповідними положеннями розділу VI СК України.

Ми вважаємо, що не слід розпорошувати норми щодо усиновлення в багатьох нормативно-правових актах. Доцільно обрати інший шлях і доповнити VI СК України главою, у якій регламентувати правила щодо діяльності й акредитації організацій з надання професійної допомоги для усиновлювачів-іноземців. Такий захід законодавця сприяв би запобіганню викрадення, торгівлі дітьми, що усиновлюються, забезпечив би можливість усиновлення, а також усиновлення лише тих дітей, яким потрібна сім'я; запобіг би отриманню неправомірної фінансової вигоди і корупції. Регламентування діяльності державних установ та

організацій з надання професійної допомоги для усиновлювачів-іноземців шляхом акредитації має відбуватись відповідно до стандартів міжнародно-правових актів.

Зважаючи на зазначене, додаткового дослідження потребує питання регламентації діяльності некомерційних посередницьких організацій у сфері усиновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конвенція про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29.05.1993. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_365 (дата звернення: 25.10.2018).
2. Губанова О. В. Організаційно-правове регулювання усиновлення в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. К., 2011. 200 с.
3. Березовська К. І. Міжнародно-правові акти про усиновлення та їх вплив на національне законодавство. Вісник ОНУ. Т. 16. Вип. 15 "Правознавство". 2011. С. 97–102.
4. Заключение и рекомендации, принятые Специальной комиссией по практическому применению Гаагских конвенций об апостиле, получении доказательств, вручении документов (Гаага, 28 октября – 4 ноября 2003 года). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_h51 (дата звернення: 26.10.2018).
5. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів від 5 жовтня 1961 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_082 (дата звернення: 26.10.2018).
6. Про приєднання України до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів: Закон України від 10 січня 2002 р. № 2933-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2933-14> (дата звернення: 27.10.2018).
7. Порядок провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей: постанова Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2008 р. № 905. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/905-2008-%D0%BF> (дата звернення: 27.10.2018).
8. Рішення Новоселицького районного суду Чернівецької області від 23 січня 2014 р. у справі № 2-к/1/14. ЄДРСР. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/38148115> (дата звернення: 28.10.2018).
9. Рішення Першотравневого районного суду м. Чернівці від 22 березня 2012 р. у справі 2-275/12. ЄДРСР. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56050707> (дата звернення: 28.10.2018).
10. Рішення Крюківського районного суду міста Кременчука Полтавської області від 7 вересня 2018 р. у справі № 537/3634/18. ЄДРСР. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76399678> (дата звернення: 27.10.2018).
11. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з приєднанням України до Конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення від 10 жовтня 2017 р. № 7195. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62713 (дата звернення: 25.10.2018).
12. Проект Закону про приєднання України до Конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення від 10 жовтня 2017 р. № 0166. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62712 (дата звернення: 26.10.2018).

REFERENCES

1. The Hague Convention on the Protection of Children and Cooperation in the Field of Intercountry Adoption of May 29, 1993. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_365 (Date of Application: 25.10.2018) [in Ukrainian].
2. Gubanova, O. V. (2011) Orhanizatsiyno-pravove rehulyuvannya usynovlennya v Ukrayini. "Organizational-Legal Regulation of Adoption in Ukraine": thesis ... Candidate of Law by the specialty 12.00.07. K.,. 200 p. [in Ukrainian].
3. Berezovska, K. I. (2011) Mizhnarodno-pravovi akty pro usynovlennya ta yikh vplyv na natsionalne zakonodavstvo. "International Legal Acts on Adoption and Its impact on National Legislation". Herald of the ONU. Vol. 16, No 15 "Pravoznavstvo". P. 97–102 [in Ukrainian].
4. Conclusions and Recommendations adopted by the Special Commission on The Practical Operation Of The Hague Apostille, Evidence and Service Conventions (Hague, 28 October to 4 November 2003). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_h51 (Date of Application: 26.10.2018) [in Russian].

5. Convention of 5 October 1961 Abolishing the Requirement of Legalisation for Foreign Public Documents. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_082 (Date of Application: 26.10.2018) [in Ukrainian].

6. On Ukraine's Accession to the Convention Abolishing the Requirement of Legalization for Foreign Public Documents: the Bill of Ukraine dated 10.01.2002 № 2933-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2933-14> (Date of Application: 27.10.2018) [in Ukrainian].

7. On Approval of the Procedure of implementation of operation of Adoption and Supervision accomplishment of observance of the Rights of Adopted Children: Regulation of Cabinet of Ministers of Ukraine of 08.10.2008 № 905. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/905-2008-%D0%BF> (Date of Application: 27.10.2018) [in Ukrainian].

8. Decision of Novoselytsky District Court of Chernivtsi Region dated January 23, 2014 in Case No 2-k / 1/14. Single State Register of Court Decisions. State Registry of the Court Decisions of Ukraine. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/38148115> (Date of Application: 28.10.2018) [in Ukrainian].

9. Decision of Persotravnevy District Court of the City of Chernivtsi on March 22, 2012 in Case 2-275 / 12. State Registry of the Court Decisions of Ukraine. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56050707> (Date of Application: 28.10.2018) [in Ukrainian].

10. Decision of the Kryukivsky District Court of the city of Kremenchug, Poltava region, dated 07.09.2018 in the case No. 537/3634/18. State Registry of the Court Decisions of Ukraine. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76399678> (Date of Application: 27.10.2018) [in Ukrainian].

11. Draft Law on Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine in Connection with the Accession of Ukraine to the Convention on the Protection of Children and Cooperation on Intergovernmental Adoption No. 7195 dated 10.10.2017. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62713 (Date of Application: 25.10.2018) [in Ukrainian].

12. Draft Law on the Accession of Ukraine to the Convention on the Protection of Children and Co-operation on Intergovernmental Adoption issues No. 0166 dated 10.10.2017. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62712 (Date of Application: 26.10.2018) [in Ukrainian].

UDC 341.23:347.633

K.I. Berezovska,

Main Specialist of Public Relations and Media of Analytical
and Informational Department of Economical Court of Odesa Region,
Odesa, Ukraine

ISSUES AND PROSPECTS FOR RATIFICATION OF THE HAGUE CONVENTION ON THE PROTECTION OF CHILDREN AND COOPERATION IN THE FIELD OF INTERCOUNTRY ADOPTION

Paper is devoted to the study of the issues of legal regulation of the adoption of relations of children citizens of Ukraine by Ukrainian citizens living abroad, foreigners and stateless persons. Prospects of Ukraine's accession to the Hague Convention on the Protection of Children and Cooperation in the Field of Intercountry Adoption of May 29, 1993 are examined, the brief history of attempts to implement this Convention in the national legislation of Ukraine is outlined, the last bills are illustrated, which has the goal of ratifying the Convention and bringing Ukrainian legislation norms into its provisions. The alleged construction of the legal relationship of the implementation of an adoption with a foreign element is described, taking into account the norms of the Convention.

Providing the opportunity of activity of authorized organizations of the promotion of intergovernmental adoption provided for by the Convention would enable to delegate separate powers of state authority bodies and local self-government to licensed organizations, in particular regarding the educating and counseling of teachers,

psychologists, the formation of unified and, at the same time, flexible educational programs for foreign adopters, selection of the child's candidacy for adoption, etc. Such organizations should be aware of the requirements of the Ukrainian legislation and the country of which a potential adopter is a citizen. Corresponding changes will also require Art. 216 and Art. 283 of the Family Code of Ukraine.

The author found controversial and unresolved issues of legislation on adoption and practice of its application. The most important directions of legal norms improvement concerning the regulation of social relations of an adoption with a foreign element have been determined and theoretically substantiated.

Keywords: adoption, adopter, adoption with a foreign element, Convention on Protection of Children and Cooperation in Respect of Intercountry Adoption.

Отримано 30.11.2018